

30 ta' April, 1998

Imhalled:-

Onor. Patrick Vella B.A., LL.D. Mag.Juris. (Eur. Law.)

Il-Pulizija

versus

Donald Vassallo *et***Stqarrija**

Sabiex stqarrija tigi ddikjarata inammissibbli, ghandu jigi ppruvat u mhux semplicement allegat minghajr provi li jissostanzjaw dik l-allegazzjoni, li tali stqarrija kellha xi difett intrinsiku li jirrendiha invalida.

Kull kaz ghandu l-partikolaritajiet tieghu u ghar-rigward ta' stqarrijiet huwa importanti u essenzjali ukoll li wiehed jara l-karattru ta' dak li jkun qed jigi investigat, jekk kellux xi kazijiet ohra qabel u jekk kellux esperjenza ta' cirkostanzi simili precedentement. Wiehed ukoll ghandu jinnota l-mod ta' kif irrisponda ghad-domandi dak li qed jigi investigat liema domandi jkunu sarulu mill-ufficjal investigattiv, jekk kienx negattiv fir-risposti tieghu, fis-sens li ghazel li ma jirrispondi ghal xejn, bhal ma ghandu kull dritt li jaghmel, u cirkostanzi ohra li mehuda lkoll flimkien juru li l-investigat kien qed jirrilaxxa dik l-istqarrija kienx fil-fatt mahkum minn xi biza' jew fi stat psikologiku tant hazin li spicca minn go fih kull sens ta' volontarjeta'.

Il-Qorti:

Tirrileva li dan huwa appell maghmul biss mil-fuq imsemmi Raymond Falzon, stante li kien hu biss li kien interpona appell fil-kawza fl-ismijiet fuq indikati;

Rat l-imputazzjonijiet dedotti kontra l-appellant Raymond Falzon, u cjoè talli kien kompliçi fl-istess cirkostanzi *ai termini* ta' l-artikolu 120 tal-Kodiçi Kriminali fir-reati li bihom gie akkużat il-ko-imputat Donald Vassallo; u cjoè:

Talli f'dawn il-Gzejjer, matul dawn l-ahhar sentejn (qabel it-13 ta' April, 1993) b'diversi atti maghmulin fi zminijiet

differenti li kienu jiksru l-istess disposizzjoni tal-ligi u li kienu ġew magħmulin b'riżoluzzjoni waħda, bhala uffiċjal jew impjegat pubbliku, irċeva jew aċċetta għalih jew għal haddiehor, xi rigal jew wegħda jew offerta ta' xi rigal fi flus jew f'utili iehor jew ta' xi vantaġġ iehor li għalihom huwa ma kellux jedd sabiex jonqos li jagħmel dak li hu fid-dmir tiegħu li jagħmel, kif fil-fatt naqas li jagħmel;

Talli bhala uffiċjal jew impjegat pubbliku li għal xi vantaġġ privat tiegħu, għamel użu hażin minn flejjes tal-Gvern jew tal-privat, karti ta' kreditu jew dokumenti, titoli, atti jew hwejjeġ mobbli li kienu ġew fdati lilu minhabba l-kariga jew l-impjieġ tiegħu;

Talli bhala uffiċjal jew impjegat pubbliku, dolożament bi ksur tad-dmirijiet tiegħu, għamel jew naqas li jagħmel xi att b'taġhkis jew bi hsara ta' haddiehor;

Talli bhala uffiċjal jew impjegat pubbliku, iffalsifika ċedola, polza, ordni jew dokumenti oħra li meta jiġu pprezentati wiehed jista' jirċievi bihom hlas, jew jieħu l-kunsinna ta' oġġetti jew jiġbor depożitu, jew rahan minn uffiċċju pubbliku, jew minn bank jew stabbilitment pubbliku iehor imwaqqaf jew magħruf b'xi att pubbliku tal-Gvern;

Talli bhala uffiċjal jew impjegat pubbliku li minhabba l-kariga jew l-impjieġ tiegħu hu fid-dmir li jagħmel jew jagħti dikjarazzjoni jew ċertifikat, għamel jew ta dikjarazzjoni falza jew ċertifikat falz;

Talli sabiex jikseb xi vantaġġ jew benefiċċju għalih innifsu jew għal haddiehor f'xi dokument mahsub għal xi awtorità pubblika, xjentement għamel dikjarazzjoni jew stqarrija falza, jew ta taġhrif falz;

Talli ghamel falsifikazzjoni ohra jew xjentement ghamel użu minn xi dokument iehor iffalsifikat;

Kif ukoll gie akkużat:

Talli matul dawn l-ahhar sentejn (qabel it-12 ta' April, 1993) b'mezzi kontra l-liġi, jew billi ghamel użu ta' ismijiet foloz, jew ta' kwalifiki foloz jew billi nqeda b'qerq iehor, ingann jew billi wera haġa b'ohra sabiex iġieghel titwemmen l-eżistenza ta' intrapriżi foloz; jew ta' hila, setgha fuq haddiehor, jew ta' krediti immaginarji, jew sabiex iqanqal tama jew biża' dwar xi grajja kimerika, ghamel qligh li jiskorri l-elf liri Maltija (Lm1,000) ghad-dannu ta' diversi kumpanniji ta' l-assikurazzjoni u persuni ohra;

Talli matul dawn l-ahhar sentejn (qabel it-13 t'April, 1993) bi hsara ta' haddiehor ghamel qligh iehor b'qerq;

Talli matul dawn l-ahhar sentejn (qabel it-13 t'April, 1993), xjentement ghamel użu minn dokumenti ffalsifikati;

Talli sar reċidiv fit-termini ta' l-artikolu 50 tal-Kodiċi Kriminali b'sentenzi li ma jistghux jiġu mhassra jew mibdula;

F'isem il-Kontrollur tad-Dwana, talli fit-30 t'April, 1992 u/jew fis-sentejn ta' qabel, instab li kellu fil-pussess u/jew taht il-kontroll tieghu u wara ddispona minn *motor cycle* Honda 750 VFR, bin-numru tar-registrazzjoni Q-0300, b'valur ta' Lm2,020.00, dazju Lm1,616.00, liema dazju ma ġiex imhallas u/jew ikkawtelat u dan bi ksur ta' l-artikolu 60 (a), (b), (c), (h), (i), (j), (k) kif ukoll ta' l-artikolu 62 (a), (b), (c), (f), (g), (h), (l), (k) ta' l-Ordinanza tad-Dwana, Kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta. *Ai termini* tal-proviso ta' l-artikolu 62 tal-Kapitolu 37, il-Qorti ġiet mitluba ukoll, li jekk Raymond Falzon jinstab hati,

terz tal-piena ta' flus, jitqies bhala dejn ċivili u ghandu jiġi ddikjarat mill-Qorti fl-għoti tas-sentenza li hu dovut u li għandu jithallas lill-Gvern u għandu jiġi esegwit fl-istess Qorti li tagħti s-sentenza bl-istess mod bhallikieku nġhatat f'azzjoni ċivili magħmula bejn il-Gvern u l-hati;

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) tad-9 ta' Frar, 1998, fejn wara li rat l-artikoli 42, 43, 115, 119, 127, 138, 167, 184, 185, 186, 187, 188 u 120 tal-Kodiċi Kriminali, l-artikoli 308 u 309 tal-Kodiċi Kriminali, l-artikoli 184, 187 (2) tal-Kodiċi Kriminali, l-artikoli 49 u 50 tal-Kodiċi Kriminali u l-artikoli 60 (a), (b), (ċ), (h), (i), (j), (k) u 62 (a), (b), (ċ), (f), (g), (h), (l), (k) tal-Kapitolu 37, sabet lill-appellant Raymond Falzon hati ta' l-akkużi numerati fuq 8, 9, 10 u 11 u kkundannatu għal piena ta' sena (1) prigunerija u ma sabitux hati ta' l-akkużi l-oħra dedotti kontra tiegħu u lliberatu minnhom. Inltre, l-Ewwel Qorti ordnat il-konfiska tal-mutur ta' l-għamla Honda bin-numru tar-registrazzjoni Q-0300;

Rat ir-rikors ta' l-appell ta' Raymond Falzon ipprezentat fl-20 ta' Frar, 1998, fejn talab lil din il-Qorti li tikkonferma s-sentenza ta' l-Ewwel Qorti fil-parti liberatorja tagħha, u li tirrevoka l-istess sentenza appellata fejn sabitu hati kif intqal fuq, tiddikjarah mhux hati u tilliberah minn kull imputazzjoni u htija skond il-liġi;

Rat il-provi u l-atti tal-kawża;

Semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet;

Illi l-ewwel aggravju ta' l-appellant, u li jidher li hu l-aggravju tiegħu prinċipali hu li hu qed jissottometti li l-istqarrija tiegħu esebita fl-atti ma kinitx ittiehdet volontarjament, u għalhekk mhix prova mehuda skond il-liġi li

għandha tiġi kkunsidrata fl-assjem tal-provi kollha tal-każ. Hu qed jgħid li din il-konfessjoni tiegħu ma kintix saret *ai termini* ta' l-artikolu 658 tal-Kodiċi Kriminali liema artikolu dwar stqarrijiet jgħid testwalment li stqarrija: "tista' tittiehed bi prova kontra min ikun stqarrha kemm-il darba jinstab li din il-konfessjoni giet magħmulha minnu volontarjament u ma gietx imġieghla jew mehuda b'theddid jew biża' jew b'wegħdiet jew bit-twebbil ta' vantagġi";

Illi dan l-istess aggravju tqajjem mill-avukati difensuri ta' l-appellant quddiem l-Ewwel Qorti u dan l-għaliex jidher ċar li l-istqarrija ta' l-appellant ta' l-14 ta' Ottubru, 1992 kienet tinkriminah sew;

Illi din il-Qorti kkonstatat li l-Ewwel Qorti dahlet dettaljatament u bir-reqqa fil-prinċipji u raġunijiet bażiċi biex stqarrija tkun jew ma tkunx waħda volontarja. Sabiex stqarrija tiġi ddikjarat inammissibbli għandu jiġi ppruvat u mhux sempliċement allegat mingħajr provi li jissostanzjaw dik l-allegazzjoni li tali stqarrija kellha xi difett intrinsiku li jirrendiha invalida;

Illi l-appellant kif intqal qabel, qed jattakka l-validità u ammissibilità ta' l-imsemmija stqarrija tiegħu l-għaliex qed jallega li ma kintix waħda rrilaxxjata minnu b'mod volontarju, u dan a bażi tal-fatt li hu qed jallega li hu kien għamilha meta kien imbezża', jew taht *oppression*. L-appellant qed jallega li fil-mument li rrilaxxja dik l-istqarrija hu kien qieghed taht pressjoni psikoloġika u li minhabba f'hekk kien qal ċertu affarijiet mhux volontarjament, pressjoni, skond hu, li tikkrea din l-imsemmija oppressjoni;

Illi din il-Qorti ma thossx li f'dan l-istadju għandha tirrepeti l-fatti ta' dan il-każ, liema fatti huma spjegati tajjeb

hafna fis-sentenza ta' l-Ewwel Qorti, u ghalhekk minhabba pratticità u biex tiġi evitata ripetizzjoni, din il-Qorti qed tirreferi għall-fatti kif esposti fis-sentenza ta' l-Ewwel Qorti, tiddikajra li taqbel magħhom u ghalhekk qed tagħmilhom tagħha;

Ghalhekk din il-Qorti ser tgħaddi biex tara biss jekk fl-istqarrija ta' l-appellant, Raymond Falzon, ta' l-14 ta' Ottubru, 1992 jonqosx l-element essenzjali tal-volontarjetà minhabba li, skond hu, din kien irrilaxxjaha taht biża' u pressjoni li kellu fuqu minhabba investigazzjoni li kienet għaddejja fuqu dwar omiċidju volontarju ta' habib tiegħu Martin Muscat liema qtil kien sehh fil-bidu ta' Ottubru, 1992. Minhabba dan l-appellant qed jallega li kien hemm *oppression* da parti tal-pulizija investigattiva dwar dan il-qtil volontarju imsemmi meta l-appellant sab ruhu li qed jiġi investigat kważi simultanjament fuq frodi u fuq il-każ aktar serju ta' omiċidju volontarju;

Illi ghalhekk dak li trid tara l-Qorti hu li fl-isfond tal-fatti msemmija, l-appellant kienx tant *oppressed* jew inkella imbezża' mill-pulizija, anke psikologikament, u ghalhekk tant tneħħa minnu dan l-element ta' volontarjetà li ma kien baqagħlu l-ebda triq oħra hliet li jikkonfessa dak kollu li f'ċirkostanzi normali ma kienx jgħid;

Illi din il-Qorti taqbel ma' l-Ewwel Qorti li kull każ għandu l-partikolaritajiet tiegħu u għar-rigward ta' stqarrijiet huwa importanti u essenzjali ukoll li wiehed jara l-karattru ta' dak li jkun qed jiġi investigat, jekk kellux xi każijiet oħra qabel u jekk kellux esperjenza ta' ċirkostanzi simili preċedentement. Wiehed ukoll għandu jinnota l-mod ta' kif irrisponda għad-domandi dak li qed jiġi investigat, liema domandi jkunu sarulu mill-uffiċjal investigattiv, jekk kienx negattiv fir-risposti tiegħu, fis-sens li għażel li ma jirrispondi għal xejn, bhal ma għandu kull dritt li jagħmel u ċirkostanzi oħra li mehuda lkoll

flimkien juru jekk waqt li l-investigat kien qed jirrilaxxa dik l-istqarrija kienx fil-fatt mahkum minn xi biża' jew fi stat psikoloġiku tant hazin li spiċċa minn go fih kull sens ta' volontarjetà;

Kif qalet tajjeb l-Ewwel Qorti, l-appellant fiż-żmien ta' l-investigazzjonijiet fl-1992 kien ghad ghandu biss 28 sena u kien raġel b'saħħtu, u kien evidenti li din iċ-ċirkostanza ma kinitx l-ewwel darba li kellu x'jaqsam mal-Pulizija. Jidher li dawn ma kinux l-ewwel u l-uniċi stqarrijiet li hu kien ghamel mal-pulizija, kellu oħrajn irrilaxxjati f'okkażjonijiet preċedenti li huwa evidenti, anke bil-mod kif irrilaxxa l-istqarrijiet tiegħu li jinsabu f'dawn l-atti, li kellu konossenza tajba anke legalment ta' x'inhil stqarrija. Huwa evidenti li kien konxju tad-drittijiet tiegħu u seta' ma wieġeb xejn jew in parti, kif fil-fatt ghamel, f'xi partijiet ta' l-istqarrijiet tiegħu. Minn imkien ma jidher li hu f'xi mument kien sottomess jew psikoloġikament imbeżża';

Illi kif intqal qabel, l-appellant qiegħed biss jallega dan in-nuqqas ta' volontarjetà għar-raġuni għa msemija, iżda fl-ebda hin ma ressaq xi prova li waqt l-interrogatorju hu b'xi mod kien ġie mmolestat fiżikament jew imċaħhad minn xi drittijiet tiegħu jew li l-istqarrijiet tiegħu ma ttiħdux skond il-liġi bis-solità twissija eċċetera. Kif sewwa osservat l-Ewwel Qorti ma jidher minn imkien li f'dan il-każ il-pulizija investigattiva kienet marret oltre l-limitu impost mil-liġi fl-interrogatorju tagħha ta' l-appellant;

Għalhekk din il-Qorti taqbel mal-konkluzjoni ta' l-Ewwel Qorti li din l-istqarrija in kwistjoni ta' l-appellant Raymond Falzon hija wahda volontarja, mehuda skond il-liġi u għalhekk ammissibbli fl-intier tagħha;

Illi dwar il-bqija ta' l-appell ta' Raymond Falzon jiġi

osservat li ormai hu stabbilit fil-ġurisprudenza ta' din il-Qorti (kemm fil-każ ta' appelli minn sentenzi tal-Qorti tal-Maġistrati, kif ukoll fil-każ ta' appelli minn verdetti u sentenzi tal-Qorti Kriminali) li din il-Qorti ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi magħmula mill-Ewwel Qorti jekk tasal għall-konklużjoni li dik il-Qorti setgħet raġonevolment u legalment tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi eżerċitata mill-Ewwel Qorti, iżda tagħmel apprezzament ta' l-istess biex tara jekk dik l-Ewwel Qorti kinitx raġonevoli fil-konklużjoni tagħha. Jekk iżda din il-Qorti tasal għall-konklużjoni li l-Ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setgħetx raġonevolment tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha, allura dik tkun raġuni valida sabiex din tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konklużjoni;

Din il-Qorti irreferiet hawn aktar 'il fuq għas-sentenza ta' l-Ewwel Qorti biex turi li dik il-Qorti eżaminat u għarblet birreqqa kollha l-provi miġjuba kontra l-appellant qabel ma waslet għad-deċiżjoni tagħha. Dan iżda ma jeżonerax lil din il-Qorti milli tagħmel l-eżami tagħha msemmi fuq biex tara jekk l-Ewwel Qorti setgħetx raġonevolment tasal għall-konklużjoni li fil-fatt waslet għaliha. Dan l-eżami jsir kemm fid-dawl ta' l-aggravji miġjuba fir-rikors ta' l-appell, kif ukoll fid-dawl tas-sottomissjonijiet magħmula fil-kors tat-trattazzjoni ta' l-appell;

Illi din il-Qorti rat il-provi kollha li tressqu f'dan il-proċediment, speċjalment l-istqarrijiet esebiti ta' l-appellant, minn fejn tirriżulta ferm ċara u evidenti l-intenzjoni kriminuża u l-parteċipazzjoni materjali u kompliċità ta' l-istess appellant fil-pjanijiet u twettieq ta' l-atti diversi frawdolenti għad-dannu tas-soċjetà assikuratriċi. Fil-fatt hu stess jammetti dan l-aġir illegali tiegħu u anke jsemmi l-ammonti ta' flus li f'aktar minn okkażjoni wahda hu kien thallas f'dawn il-każijiet;

Il-Qorti ma tistax taqbel ma' l-appellant li hu kien dahal fix-xena wara li kien gie kkompjut id-delitt minn haddiehor u ghalhekk m'ghandu l-ebda responsabbilit kriminali stante li kompliçità wara reat fil-liçi Maltija mhuwiew xi att kriminuw;

Ghalhekk din il-Qorti tara li l-Ewwel Qorti setghet raçonevolment tasal ghall-konkluzjonijiet li waslet ghalihom u ghalhekk taqbel ma' l-istess konkluzjonijiet dwar il-htija ta' l-appellant fir-reati fejn gie misjub hati mill-istess l-Ewwel Qorti;

Jibqa' ghalhekk biex jiçi kkunsidrat jekk l-ilment ta' l-appellant dwar il-piena karçerarja inflitta fuqu mill-Ewwel Qorti çjoè dik ta' sena prigunerija, hux wiehed gustifikat u liema ilment ghandu jiçi kkunsidrat minn din il-Qorti, jew le;

Illi l-appellant jilmenta mill-fatt li din il-piena karçerarja nghatatlu mill-Ewwel Qorti ghax kienet sabitu hati li kien reçidiv fuq kaç solitarju fil-hajja tieghu u li kien jirrigwarda reat li ma ghandu x'jaqsam xejn ma' l-akkuçi odjerni u kien jirreferi ghal sentenza moghtija hames snin qabel il-kaç prezenti, çjoè fl-4 ta' Frar, 1988, mentri fil-konfront tal-ko-akkuçati l-ohra misjuba hatja gie applikat l-artikolu 28A tal-Kodiçi Kriminali;

Illi barra minn hekk l-appellant isemmi l-fatt li ghad ghandu biss 35 sena u li jinsab mhux tajjeb ghax-xoghol peress li reçentement kien gie *boarded out* mill-impjeg tieghu mal-Korporazzjoni EneMalta minhabba mard kroniku. Qal li huwa miżzewweg u ghandu żewg itfal żghar. Qal li dan l-ahhar kellu jaghmel intervent kirurgiku ta' natura serjissima, li hu jsemmi fir-rikors ta' l-appell tieghu, u qal ukoll li minhabba l-fatt li ma jistax jahdem iktar; qed ikollha tmur taħdem martu biex tghajjex il-familja filwaqt li hu ser jibqa' taħt attenzjoni u kura medika kontinwa;

Illi ghal dawn ir-raġunijiet il-Qorti thoss li t-talba ta' l-appellant dwar il-piena karċerarja għandha tiġi milquha;

Għalhekk il-Qorti qed tiddisponi minn dan l-appell ta' Raymond Falzon billi tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonferma in kwantu sabitu hati ta' l-akkużi msemmija fl-istess sentenza u ordnat il-konfiska tal-vettura numru tar-reġistrazzjoni Q-0300, u ma sabitux hati fuq l-ohrajn u lliberatu minnhom u tirrevokaha fil-kumpliment u b'hekk tikkundanna lil Raymond Falzon għal piena ta' multa ta' hames mitt lira Maltija (Lm500) minflok il-piena karċerarja li kienet ikkundannatu l-Ewwel Qorti.
